

nemzetközi összehasonlító gazdasági–műszaki mutatók a textil-, a ruházati és a bőriparra vonatkozóan.

A lengyel szakirodalomban J. Tatariewicz az üzemi információs központokat mutatta be [5], M. Kunicki a lengyel információs szolgálat általános modelljét vázolta [6] és E. Mostowicz a tudományos–műszaki–közgazdasági információ központok alapmunkáit ismertette [7].

Ha az említett írások alapján összehasonlítjuk az információs központok jellegét meghatározó munkafolyamatokat, megállapíthatjuk, hogy az elemző-összegező feldolgozások kivételével, valamennyi munkafolyamat

a hagyományos lengyel információs központokban is előfordul. A hagyományos információs központok helyett nem kell újakat szervezni, hanem ezek tevékenységét kell az információt elemző módszerekkel kiegészíteni.

Az információelemzés összetett folyamat, amelyben minden láncszem egyformán fontos és a feldolgozás minden szakaszát egyformán magas színvonalon kell végezni. Az információelemző központ elengedhetetlen része a népgazdaságnak. Költséges, de lehet gazdaságos vállalkozás is, amerikai források szerint 1 dollár befektetés hozzávetőleg 4,2 dollár hasznot hozhat.

Irodalom

1. ARTAMONOV, G. T.–CISTAKOV, V. M.: Centry analiza informacii = Itogi Nauki i Techniki, Ser. Informatika 6. köt. 1981. p. 5–159.
2. SARACEVIC, T.–WOOD, J. B.: Consolidation of information: A handbook on evaluation, restructuring and re-packaging of scientific and technical information. Paris, Pilot ed. Unesco, 1981. V, 327 p.
3. WEISMAN, H. M.: Information systems, services and centers. New York, A. Wiley-Becker and Hayes Publ. 1972.
4. WEISMAN, H. M.: id. mű.
5. TATARKIEWICZ, J.: Organizacja pracy zakladowego osrodka informacji. Warszawa, CINTEI, 1976. Ser. Materialy Szkoleniowe P./2.
6. KUNICKI, M.: Podstawowe prace polskiej sluzby informacyjnej = APID, 1978. 1. sz. p. 27–30.
7. MOSTOWICZ, E.: Z badan nad pracochlonnoscia podstawowych pras placowek inte = APID, 1980. 2. sz. p. 20–24.

*/MADRZYCKI, Z.–WOJCIECHOWSKA, D.: Osrodki analizy informacji. = APID, 5. sz. 1983. p. 14–21.
POPOWSKA, H.: Funkcje osrodka analizy informacji. = APID, 5. sz. 1983. p. 22–28./*

(Karácsonyi Rózsa)

Idegen nyelvű irodalom a Kínai Nemzeti Könyvtárban*

A szerző a kínai könyvtárak külföldi beszerzéseinek alakulását kíséri nyomon a Kínai Nemzeti Könyvtár (National Library of China = NLC) példáján, amely az idegen nyelvű kiadványok beszerzésében is aktív szerepet vállal. Bemutatja, hogy a történelmi-politikai események hogyan befolyásolták Kína modernizálási törekvéseit és ezen belül a könyvtárügyet. Bár a külföldi beszerzések forrása az idők folyamán gyakran változott, a modernizáláshoz szükséges külföldi szakirodalom iránti igény változatlan, különösen a tudományos és műszaki szakirodalmat illetően.

1949 előtt

A kínai könyvtári rendszerről századunk eleje óta beszélhetünk. Az NLC (1928-ig Fővárosi Könyvtár –

Metropolitan Library = ML) 1912-ben nyílt meg Pekingben. Állományát nagyrészt a császári gyűjteményekből alakították ki, de ezekben az idegen nyelvű kiadványok száma alacsony volt. Az 1910–1925 közötti időszakot a politikai bizonytalanság jellemezte. A kormány nem támogatta kellőképpen a könyvtárakat, ezért a külföldi kiadványok főként csere és adomány útján kerültek Kínába. (Az összes beszerzés 1910–1925 között 40 000 kötet volt.) 1926–1936 között a külföldi állomány gyors gyarapodásnak indult, mert a kormány a boxerlázadás visszatértett biztosítási alapjából összesen 1 millió yent utalt ki könyvtári célokra. Ez szilárd alapot biztosított az NLC külföldi vásárlásaihoz is, a nyugati beszerzések ekkor a könyvtár összes szerzeményeinek egyötödét tették ki. Csak 1929–1935 között 68 500 idegen nyelvű kötet került az NLC-be, ebből 33 000 vásárlás útján. A természettudományok és a technika 40%-os aránya mutatja, hogy az érdeklődés már akkor ebbe az irányba fordult.

1937-től a kínai–japán háború és a II. világháború visszavetette Kína modernizálását és ezen belül a könyvtárügyet is. A japán megszállás miatt Pekingből az ország

* A kínai könyvtári rendszerről lásd még: XINGYUN, L.: A kínai könyvtárak és információs rendszerek (Libraries and information services in China = Journal of Information Science, 6. köt. 1. sz. 1983. p. 21–31.). Ismertetése megjelent: TMT, 31. köt. 9. sz. 1984. p. 374–375.

különböző városaiba kellett menekíteni az NLC állományát. A háború elején még volt lehetőség a külföldi anyagok beszerzésére, de miután Japán 1941-ben elfoglalta a tengerparti területeket, a behozatalt fel kellett függeszteni. A háború alatt a japánok sok könyvtárat megsemmisítettek, és 1945 után az NLC-nek is csak egy része került vissza Pekingbe. A könyvtár viszont megkapta a háborús kínai bábkormány anyagának nagy részét, főleg a több tízezer japán nyelvű kötetet. 1949-ben az 1 400 000 kötetből 292 000 volt idegen nyelvű (21%).

1949 óta

A Kínai Népköztársaság megalapítása után az NLC a szovjet mintát követte: a könyvtárügynek fontos szerepet szántak a tudományos fejlesztésben, Kína modernizálásában. Ebben az időben sok ország (az Egyesült Államok és Japán is) embargót hirdetett Kínával szemben, ezért a külföldi beszerzés költséges és nehéz volt. Viszont gyümölcsöző cserekapcsolatokat épített ki az NLC a Szovjetunióval (ahonnan havonta kb. 1000 cserekönyv érkezett), és más európai és ázsiai szocialista országgal, összesen 18 ország 59 intézményével. Az első ötéves terv alatt meghirdetett tudománypopularizáló mozgalom elsősorban a szovjet műszaki kiadványokat tette keresetté.

A külföldi vásárlások elősegítésére 1953-ban megalakult a Nemzetközi Könyvtársaság (International Book Company), amely az NLC idegen nyelvű állományát ugrásszerűen megnövelte. Az ötvenes évek közepén a diplomáciai kapcsolatok javulásával az NLC 64 ország 563 intézményével, 1959-ben már 72 ország 749 intézményével tartott fenn cserekapcsolatot. 1950–1956 között például 182 000 könyv és folyóirat került ily módon az NLC-hez, elsősorban műszaki, mezőgazdasági és biológiai tárgyú kiadványok. Ezekben az években az orosz nyelv túlsúlyban volt a nyugati nyelvekhez képest

(1954: 18% nyugati, 32% orosz, 50% más ázsiai nyelvek; 1959: 38%, 46%, ill. 16%).

A hatvanas évek politikai és társadalmi zűrzavara nem kedvezett a könyvtárügynek. Megszűnt a Szovjetunió kulturális segítsége, ezért Kína Japán és Nyugat-Európa felé fordult, de valójában megkezdődött a berendezkedés az önállóságra. A „kulturális forradalom” alatt (1966–1976) a hagyományokat, a szokásokat, a régi kultúrát gyökerestül akarták kiirtani, s ennek sok könyvtár is áldozatul esett, de szerencsére az NLC sértetlen maradt. A könyvtár külföldi vásárlásainak száma lényegesen csökkent, de a nemzetközi cserére megmaradt a lehetőség.

A Mao halála után megfogalmazott négy modernizálás előfeltételének tekintették a könyvtárfejlesztést, tehát az NLC külföldi beszerzései újra fellendülhettek. 1974–1977 között a könyvtár 29 600 idegen nyelvű kötetre tett szert. Ebből 56% volt természettudomány, 41% társadalom- és bölcsészettudomány (ebből 11% a politikai irodalom).

1979-ben az NLC állománya 9 800 000 kötet volt. Ebből 5 150 000 könyv (60% kínai, 40% idegen nyelvű), 3 800 000 kötet folyóirat (20% kínai, 80% idegen nyelvű), 13 000 fajta kurrens folyóirat (80% természettudomány, 20% társadalomtudomány), 67 000 kötet napilap (50% kínai, 50% idegen nyelvű), valamint más dokumentumok és különgyűjtemények. Az idegen nyelvek közül az angol a leggyakoribb, amelyet az orosz, a japán, a francia, a német és más nyelvek követnek.

YU, P. C.: National Library of China: The acquisition of foreign language materials = Library Acquisitions: Practice and Theory, 8. köt. 1984. p. 1–9./

(Reményi Andrea)

A könyvtárosok szakmai felkészültségének tartalma

Az USA Művelődési Minisztériumában előkészítés alatt áll az „Új Irányok a Könyvtár- és Információtudományi Oktatásban” (New Directions in Library and Information Science Education) c. dokumentum, amely elé a könyvtáros közösség osztatlan várakozással tekint.

Az életünket gyökeresen átformáló technikai és szociális változások korában fokozott érdeklődés mutatkozik az oktatási és továbbképzési problémák iránt. A rohamos fejlődéssel való lépéstartás igénye és problémája sehol sem olyan éles, mint éppen a tájékoztatás területén. A nap mint nap ránk törő új információs eszközök

és módszerek áradata sürgetően követeli az információs szakma egy jól kvalifikált, kompetens szakemberekből álló magjának megeremtését, s ezt előmozdítandó, az információs szakma minden tagjára (gyakorló szakemberek, oktatók, munkaadók) kiterjedő folyamatos párbeszéd megindítását.

Az információs közösség tagjai közötti visszacsatolást megkönnyítő mechanizmus kifejlesztéséhez első lépésnek tekinthetjük az említett dokumentumot, amely meghatározza, leírja és érvényesíti a szakmai felkészültséggel szemben támasztott követelményeket.